

Розглянуто та схвалено Науково-методичною радою
при Державній службі України з питань безпеки
харчових продуктів та захисту споживачів
(Протокол №7 від 16.12.2024 року)

План дій
за підозри захворювання (загибель) на сказ тварин

Час виконання	Заходи
Протягом 15 хв.	За підозри в захворюванні на сказ тварини, та/або у разі виявлення їх трупів або вбитих з підозрілою поведінкою тварин (відсутність боязливості, неспровоковані напади на людей чи тварин), незалежно від форми власності, в особистих селянських господарствах або в мисливських угіддях тощо, власник/утримувач тварини, спеціалісти ветеринарних лікарень (приватні та державні) повинні терміново повідомити спеціалістів територіального органу Держпродспоживслужби, що обслуговує цю місцевість про зазначену ситуацію.
До 60 хв.	У разі укусу сільськогосподарських і домашніх тварин дикими тваринами, безпритульними собаками або котами, а також за підозри захворювання тварин на сказ, власник повинен негайно повідомляти установу державної ветеринарної медицини та ізолювати таких тварин.
До 60 хв.	У випадку укусу людини твариною (собака, кіт, дика тварина та ін.) або травмування шкіри, слизових оболонок, постраждала особа повинна негайно інформувати державні заклади охорони здоров'я і ветеринарної медицини.
До 12 год.	Собаки, коти та інші тварини, що покусали людей чи тварин, повинні бути доставлені їх власниками/утримувачами незалежно від форми господарювання або особами, які займаються відловленням безпритульних собак і котів до державних лікарень ветеринарної медицини для огляду.
До 1 доби	Собаки, коти та інші тварини, що покусали людей чи тварин, повинні бути поміщені на карантин. Власники/утримувачі тварин під письмове зобов'язання утримують на прив'язі або в ізолюваному приміщенні протягом 10 днів та повинні надавати доступ спеціалісту ветеринарної медицини здійснювати нагляд за цією твариною. В разі відсутності власника/утримувача тварин (дикі, безпритульні тварини), заходи, пов'язані з відловом, ізолюванням та карантинуванням проводяться представниками органів місцевого самоврядування спільно з представниками державних установ ветеринарної медицини.
Щоденно	Спеціалісти територіального органу Держпродспоживслужби, що обслуговує цю місцевість, зобов'язані проводити реєстрацію в журналі результатів нагляду за карантинуваними тваринами та оформлювати акт про клінічний огляд, а потім письмово і телефоном повідомляти державний заклад охорони здоров'я, в який звернулися потерпілі від укусу люди.

До 12 год.	<p>У випадку появи у тварини під час карантинування характерних клінічних ознак сказу, її піддають евтаназії (згідно вимог Закону України про захист тварин від жорстокого поводження), відбирають зразки уповноважені спеціалісти ветеринарної медицини, які мають відповідний допуск до проведення робіт з відбору зразків (проби головного мозку від великих тварин, свіжий труп або голову від дрібних тварин). Направляють відібрані зразки до державної лабораторії Держпродспоживслужби відповідно до зони обслуговування для лабораторного дослідження. Аналогічно вчиняють й у разі загибелі тварини. Після відбору проб труп тварини комісійно (державна служба ветеринарної медицини, місцеві органи самоврядування) спалюють у визначеному місці та проводять вимушену дезінфекцію місця загибелі, відбору патологічного матеріалу та приміщень, в яких утримувалася тварина, дрібний інвентар, взуття, одяг, що мали контакт з хворими тваринами.</p>
До 5 год. після повідомлення про підозру на сказ	<p>З метою встановлення факту та з'ясування причин захворювання на місце прибуває комісія у складі спеціалістів територіального органу Держпродспоживслужби та спеціалістів установ Держпродспоживслужби (державна лікарня ветеринарної медицини, державна лабораторія Держпродспоживслужби), а також представника територіальної громади (за згодою).</p> <p>Всі роботи, які пов'язані з відбором патологічного матеріалу та ліквідацією наслідків від загибелі тварин з підозрою на сказ, виконуються визначеними особами, які мають відповідний допуск для проведення даних видів робіт з дотриманням протоколів поводження з інфекційними хворобами.</p> <p>Комісія проводить епізоотологічне розслідування, зокрема встановлює: наявність огорожі, можливість контакту захворілої (загиблої) тварини, хто відвідував господарство (подвір'я) впродовж останніх 10 днів, встановлює наявність щеплення проти сказу у хворої/підозрілої на сказ тварини, а також усіх сприятливих тварин що утримуються в одному господарстві (подвір'ї) з твариною хворою/підозрілою на сказ. Проводиться роз'яснювальна робота щодо заходів, які необхідно проводити в цій ситуації, включаючи дезінфекцію приміщень, в яких утримувалася тварина, дрібний інвентар, взуття, одяг, що мали контакт з хворими тваринами. Трупи тварини та їх залишки спалюють. Всі роботи виконують з дотриманням правил особистої безпеки. Наприкінці складається акт епізоотологічного розслідування (додаток 1).</p>
У найкоротші терміни	<p>Керівникам установ ветеринарної медицини всіх форм власності розробити алгоритм повідомлення щодо випадків підозри на сказ тварин шляхом інформування представників установ Держпродспоживслужби, Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України із зазначенням переліку контактних осіб (з зазначенням посади, ПІБ,</p>

	номерів телефонів), яким надсилати повідомлення про випадок сказу.
Протягом 2 год.	В разі отримання інформації про підозру/виявлення випадку сказу тварин керівники установ Держпродспоживслужби в районі, місті зобов'язані повідомити про захворювання тварин на сказ Головне управління Держпродспоживслужби в області, керівників установ Держпродспоживслужби суміжних районів (у разі проведення необхідних заходів в сусідніх районах), районний (міський) центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України (ЦКПХ) або відділення місцевого закладу охорони здоров'я.
Протягом 1 доби після встановлення діагнозу	Представники державних установ спільно з представниками органів місцевого самоврядування повинні виїхати на місце і провести обстеження епізоотичного вогнища, визначити межі неблагополучного пункту та загрозованої зони, розробити проект плану комплексних заходів щодо ліквідації сказу в неблагополучному пункті.
1-5 год.	В разі встановлення діагнозу територіальним органом Держпродспоживслужби ініціюється проведення засідання Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії (далі – ДНПК) на якому затверджується план заходів. В рішенні ДНПК необхідно чітко визначити межі епізоотичного вогнища, неблагополучного пункту, а також загрозованої зони з урахуванням джерела збудника інфекції та місцевих умов.
2 доби	Тварин у неблагополучному пункті, незалежно від термінів попередньої вакцинації, щеплюють антирабічною вакциною згідно схеми вимушеної вакцинації (відповідно до листівки-вкладки на препарат) та утримують під наглядом протягом 60 днів.
Не рідше двох разів на рік	Державні установи ветеринарної медицини району, міста спільно з органами охорони здоров'я, місцевими органами самоврядування проводять широку роз'яснювальну роботу серед населення (бесіди, лекції, виступи в пресі, на радіо і телебаченні) про небезпеку сказу для людей і тварин та заходи щодо профілактики і боротьби з ним.
Впродовж 8 годин з моменту отримання позитивних результатів лабораторних досліджень	Директорам регіональних державних лабораторій Держпродспоживслужби у разі отримання позитивних результатів лабораторних досліджень на сказ забезпечити інформування Державного науково-дослідного інституту з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи (телефоном та на електронну адресу) та надати наступну інформацію: <ul style="list-style-type: none"> - дата і час повідомлення; - область, район, населений пункт; - власник тварини/господарство (кількість поголів'я тварин); - вид та кількість хворих тварин; - дата захворювання/виявлення перших ознак;

	<ul style="list-style-type: none"> - ким і коли оглянута тварина (підозра на хворобу); - ким і яка надана допомога (лікувальні заходи, вакцинація); - дата і місце загибелі, вимушеного забою, (кількість тварин); - ким, коли і де проведений патологічний розтин трупа (ветсанекспертиза туші), пат.зміни (протокол); - ким, коли і який відібрано пат.матеріал; - дата та місце захоронення/утилізації трупа; - лабораторія, що проводила дослідження, та дата надходження матеріалу; - звіт про результати дослідження пат.матеріалу із зазначенням методу дослідження; - попередні випадки захворювання в цьому населеному пункті; - дата запровадження карантину; - проведені заходи; - підпис відповідальної особи; - примітка (у разі необхідності) (додаток 2).
Негайно	<p>Начальники головних управлінь Держпродспоживслужби в областях, місті Києві після отримання позитивних результатів дослідження на сказ негайно надають інформацію про реєстрацію захворювання телефоном до Держпродспоживслужби України.</p>

<p>Протягом 8 робочих годин з моменту отримання інформації про встановлення діагнозу на сказ</p>	<p>Начальники головних управлінь Держпродспоживслужби в областях, місті Києві надають повідомлення в електронному вигляді до Держпродспоживслужби України та подають таку інформацію:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дата підозри/початок спалаху; - дата підтвердження спалаху (№ звіту про результати дослідження патологічного (біологічного) матеріалу, ким і коли виданий, копія додається); - збудник; - населений пункт; - район, область; - широта (координати спалаху); - довгота(координати спалаху); - епізоотична одиниця (ферма, село, зоопарк, ліс...); - категорія тварин: домашні (вид тварин, латинська назва виду, комерційне використання/для власного споживання), дикі (назва родини тварин, латинська назва родини тварин, назва виду тварин, тип (зоопарк, утримання в неволі, дика природа)); - кількість тварин (сприйнятливі тварини (всього включно з загиблими), захворіло тварин, загинуло тварин); - акт епізоотологічного розслідування (копія додається); - результати епізоотологічного розслідування (імовірна дата занесення збудника в господарство, найбільш вірогідне джерело інфекції та фактори передачі збудника, інформація про наявність імовірно контактних осіб та тварин); - дата та номер Рішення ДНПК про запровадження карантинних обмежень (копія додається); - вжиті заходи (піддано еутаназії тварин, знищено тварин (метод знищення), забій з переробкою (у разі застосування), вакциновано тварин у відповідь на спалах (у разі застосування), назва вакцини, (серія, номер та термін придатності)); - дата завершення етемпінг-ауту (у разі застосування); - дата завершення фінальної дезінфекції; - дата та номер Рішення ДНПК про скасування карантинних обмежень (копія додається); - коментарі (додаток 3).
--	---

